

ГОРАД, ДЗЕ ЖЫВУЦЬ

Тут наогул не карыстаюцца мабільнымі тэлефонамі, амаль не ведаюць, што такое інтэрнэт, вядуць здаровы лад жыцця і ставяць рэкорды ў спорце. Гэтае месца можна было б лічыць узорным, калі б не падзеленая ўздоўж і поперак металічнымі кратамі тэрыторыя з замкамі на каваных дзвярах. Бо гэты горад створаны для людзей, якія не пажадалі жыць у згодзе з законам. І менавіта тут яны маюць усе шанцы пачаць свае жыццё зноў — з чыстай старонкі.

НАША СЛУЖБА І НЕБЯСПЕЧНАЯ, І ЦЯЖКАЯ

Летась самай буйной у Беларусі бабруйскай папраўчай калоніі №2 споўнілася паўстагоддзя. Яе начальнік Юрый Трукто дэманструе кнігу, прысвечаную гісторыі ўстановы. У альбоме шмат фота былых і цяперашніх супрацоўнікаў. І калі асуджаныя — толькі часовыя насельнікі гэтага своеасаблівага горада, то тыя, хто тут працуе, праводзяць у сценах калоніі палову свайго жыцця. Прычым па асабістым жаданні.

«За такі вялікі перыяд цвярозасці ўпершыню ўбачыў, як шмат існуе вакол карысных рэчаў. Спорт, напрыклад».

— Нічога звышнатуральнага ў гэтым няма, — кажа Юрый Трукто. — Мы жывём звычайным жыццём, крыху больш патрабавальныя да парадку, чым цывільныя. Ёсць супрацоўнікі, якія спачатку служылі, а потым прыйшлі сюды вольнанаёмнымі. Працуюць цэлыя дынастыі — генеральны дырэктар нашага прадпрыемства Сяргей Казлоў і яго сын Дзяніс, начальнік атрада Дзмітрый Бабкоў, які прыйшоў сюды ўслед за бацькам, мой намеснік Сяргей Гарадноў, у якога сын таксама закончыў акадэмію МУС. Шмат хто з дзяцей супрацоўнікаў паступае ў акадэмію. Гэта прэстыжна, плюс афіцёрскае званне і заробак добры.

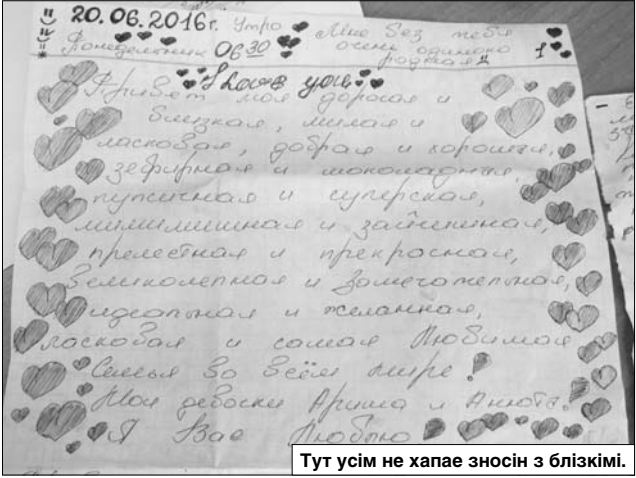
У гісторыі калоніі было шмат розных падзей. Нават уцёкі аднаго з асуджаных. Тэрэтычна гэта зрабіць немагчыма, але так склаліся зоркі. Праўда, уцякач не доўга пабыў на волі. На працягу сутак яго вярнулі, але пакаранне адправілі адбываць у калонію ўжо з больш жорсткім рэжымам. У ПК №2 застаюцца толькі тыя, хто спатыкнуўся ў жыцці ўпершыню. Ашуканцы, зладзеі, рабаўнікі, хабарнікі — тут можна пабачыць рэальнае ўвасабленне ўсіх чалавечых заган. Але больш за ўсё забойцаў і наркаманаў. Супрацоўнікі прытрымліваюцца мер бяспекі, але ніколі невядома, што ў асуджаных наўме. Таму ў мэтах бяспекі абслуговага персаналу калонія разбіта на лакальныя ўчасткі, якія закрываюцца. А дзеля папярэджання ўсякіх непаразуменняў тут працуе цэлы штат псіхолагаў.

ЖЫЦЦЁ ПА ХВІЛІНАХ

У 6.00 пад’ём, паверка, сняданак, праца, абед, праца, вольны час, зноў паверка, адбой. Прыкладна па такім раскладзе жыве калонія. Парушаць яго сабе даражэй. Можна трапіць

у штрафны карцар, пазбавіцца доўгачаканага спаткання, або, самае галоўнае, шанцу трапіць на волю датэрмінова.

Дзеля лепшага лёсу трэба навучыцца не толькі жыць па раскладзе, але і адмовіцца ад шкодных звычак. Адзінае, што можа сабе дазволіць асуджаны, гэта пакурыць. І тое ў строга адведзеным месцы. Пад забаронай таксама гульня ў карты. Нарды, шашкі, даміно — іншая справа. На гэтыя гульні няма ніякіх абмежаванняў. Пад строгай забаронай мабільныя тэлефоны. Замест гэтага тут ёсць перагаворны тэлефоны пункт. Можна патэлефанаваць сваякам і знаёмым, але пад кантролем адміністрацыі. Таксафон, дарэчы, не бясплатны. Пластыкавыя карткі прадаюцца ў краме на тэрыторыі калоніі. Там жа можна купіць гарбату, каву,

Тут усім не хапае зносін з блізкімі.

каўбасы, садавіны, прысмакі, цыгарэты. Было б за што.

Асуджаныя жывуць на ўсім казённым, але, як той казаў, без грошай у любым месцы адчуваеш сябе адзінока. Умовы іх зарабіць ёсць. Да занятасці зняволеных тут маецца шматпрофільнае прадпрыемства. Ёсць участкі дрэва- і металапрацоўкі, швейны цэх, нават участак вытворчасці прадуктаў харчавання. Прадпрыемства нават зарабляе валюту на гумавай сумесі, якую ахвотна бяруць у Расіі. А гумавыя палкі, якімі ўзброены беларускія праваахоўнікі, выключна вытворчасці бабруйскай ПК №2.

Праца на розны густ, але грашовых вакансій кот наплакаў. Максімум, што можна зрабіць на прадпрыемстве — каля 3,5 мільёна. Але такія заробкі толькі ў зваршчыкаў, і тое, калі ёсць заказы. У астатніх заробкі вымяраюцца некалькімі нават не сотнямі, а дзясяткамі тысяч. Атрымаць рабочую прафесію, у тым ліку зваршчыка, можна ў мясцовым ПТВ. Так што тут усё ў руках самога асуджанага, кажа генеральны дырэктар прадпрыемства Сяргей Казлоў. Дарэчы, сам ён пачынаў тут сваю кар’еру 30 гадоў таму ў якасці майстра. Цяпер пад яго кіраўніцтвам працуе не толькі вытворчасць бабруйскай калоніі, але і Магілёве пры ЛПП.

АД СУМЫ ДЫ АД ТУРМЫ...

Бабруйская калонія вядомая яшчэ і тым, што займаецца перавыхаваннем не толькі радавых грамадзян. У інтэрнэце можна знайсці інфармацыю, што ў розны час тут сядзелі вядомыя шырокаму колу людзі — праваабаронца Алесь Бяляцкі, былы кандыдат у прэзідэнты Андрэй Саннікаў, дырэктар «Магілёўдрэва» Андрэй Усаў, які сёлета пасля датэрміновага вызвалення атрымаў назначэнне на пасаду выканаўчага дырэктара па вытворчасці магілёўскага прадпрыемства «Строммашына». Але пратых, каму прыходзіцца адбываць пакаранне ў ПК №2, Юрый Трукто не лічыць патрэбным гаварыць. «Тут усе роўныя», — каротка тлумачыць ён.

Яно так і ёсць. Цывільныя касцюмы або дэмакратычныя джынсы тутэйшым насельнікам замяняюць чорныя робы. Першыя хвіліны, калі ў суправаджэнні супрацоўніка трапляеш на тэрыторыю, зняволеныя нават здаюцца ўсе на адзін твар. Кароткая стрыжка, аднолькавае адзенне, нават думкі, здаецца, адзін у адзін. Кожны запэўнівае, што асэн-

Аляксандр КАЗАКЕВІЧ чытае па 300 лістоў на дзень.

за прыкладныя паводзіны могуць заахвоціць дадатковымі спатканнямі. Правесці тры дні побач з блізкім чалавекам — запаветная мара любога асуджанага. Гасцініца хоць і на тэрыторыі калоніі, але ўмовы там амаль хатнія. Ёсць нават невялічкі дворык з кветнікам.

Тым, у каго сям’і няма, застаецца толькі марыць пратакія вось вакацыі. Доўгатэрміновыя спатканні дапускаюцца толькі з роднымі. Але ёсць магчымасць знайсці нявесту па пералісцы і ажаніцца. «Вяселлі ў нас не рэдкасць, — кажа Юрый Трукто. — Мы рыхтуем дакументы, да нас прыязджае работнік ЗАГСа і распісвае. Маладым замест мядовага месяца прадастаўляецца доўгатэрміновае спатканне. Наколькі моцныя такія шлюбы, казаць не бярुся, але некаторыя захоўваюць сям’ю пасля свайго вызвалення. На жаль, хапае і прыкладаў адваротных, калі распісаліся, развяліся і зноў ажаніліся. І так па 2-3 разы. Гэта больш характэрна для тых, хто сядзіць па 10—25 гадоў.

800 ЛІСТОЎ ЗА ДЗЕНЬ

У Аляксандра Казакевіча, інспектара аператыўнага аддзела, праца такая, што не засумуеш. Ён разам яшчэ з двума напарнікамі павінен вывучаць карэспандэнцыю. Калі сустракаецца нешта правакацыйнае, ліст вяртаюць аўтару для выпраўлення.

— Калі там неэнцурная лаянка, мы не павінны прапускаць, — тлумачыць ён. — Гэта датычыцца і асуджаных, і тых, хто ім піша. Асуджанаецца, на жаль, вельмі часта. Абкласці трохпавярховым могуць нават бацькоў, асабліва

калі тыя пасылку не прыслалі своечасова або грошы не паклалі.

Некаторыя знаёмствы заканчваюцца спатканнем, нават вяселлем. А для некаторых дастаткова і таго, што нехта будзе слаць пасылкі з волі. Калі ўвесь заробак ідзе на аліменты, застаецца толькі ціснуць на чыюсьці спагаду.

Нельга таксама маляваць схему калоніі, пасылаць зробленыя на яе фоне фота. Гэта ўсё ж такі рэжымная ўстанова. Асабліва цяжка прыходзіцца на святы, калі на аднаго цэнзара прыпадаюць тысячы паштовак і лістоў на дзень. А так у сярэднім даводзіцца чытаць па 300 лістоў кожнаму. Інтэрнэту няма, але папера і ручка заўсёды пад рукой. Некаторыя могуць пагаварыць па тэлефоне і тут жа напісаць ліст. Каб выказаць усё, што не паспеў. Або размаўляў з дзяўчынай, але не пажадаў нешта казаць пры сведках. Бывае, усё эмоцыі ўмяшчаюцца на адной старонцы, а бывае, не хапае сшытка.

— Ёсць людзі, якія добра пішуць, чытаеш, як раман — прыгожа і даволі-такі шчыра, — усміхаецца Аляксандр Віктаравіч. — Вельмі часта пішуць пра каханне. Гэтага тут не хапае. І словы падбіраюць вельмі чулыя. Сумняваюся, што іх аднекуль спісваюць. Пад кальку і па некалькіх адрасах пішуць толькі тады, калі жадаюць пазнаёміцца. Так верагоднасць, што нехта адкажа, большая.

Некаторыя знаёмствы заканчваюцца спатканнем, нават вяселлем. А для некаторых дастаткова і таго, што нехта будзе слаць пасылкі з волі. Калі ўвесь заробак ідзе на аліменты, застаецца толькі ціснуць на чыюсьці спагаду.

СПОРТ ЯК СРОДАК АД АГРЭСІІ

Інтэрнэт і мабільныя тэлефоны зняволеным замяняе насычаны вольны час. «Тэатр, тэлецэнтр, радыё, розныя конкурсы», — пералічвае начальнік аддзела папраўчага працэсу Валянцін Сакірка спосабы перавыхавання. Але найбольш вялікіх поспехаў асуджаныя дасягнулі ў спорце.

— Па гэтым кірунку калонія займае лідзіруючае месца, — адзначае ён. — Перавыхаваўчае значэнне спорту цяжка пераацаніць. Да нас часта прыязджаюць азлобленыя людзі, і спорт шмат каго прыміруў.

Тое, што гэта не простыя словы, пераконваюся на свае вочы. На адной з пляцовак ідзе такая гарачая гульня, што нават запавольваеш крок, каб дагледзець, хто ж мацнейшы. Валянцін Сакірка з задавальненнем дэманструе мне дзве трэнажорныя залы. Адчуваецца, на спорце тут не эканоміяць.

— У калоніі штогод пры падтрымцы Беларускай федэрацыі бокса на чале з Дамітрыем Ціхамолавым праводзіцца турнір па боксе, а таксама па ўсіх відах усходніх адзінаборстваў. Па тайскім боксе, вольнай барацьбе, армрэслінгу, бодзібілдынгу, сілавым трохбор’і. Пяты год запар праводзіцца турнір па хакеі паміж асуджанымі і прыезджымі камандамі. Першыя, хто дапамог арганізаваць такое мерапрыемства, — ветэраны хакея горада Бабруйска. У госці прыязджалі хакейныя клубы «Аматар», «Ва-банк», «Сокал». І нашы «Ледасекі» дэманструюць высокі клас, — уводзіць у курс справы мой суправаджальнік.

На вочы трапляе малады ўсмешлівы чалавек. «Гэта, лічы, Назара заслуга, — Валянцін Сакірка знаёміць мяне з мясцовай спартыўнай славатасцю. — Ён капітан каманды па хакеі ПК №2. Гэта яго дзедзішка, ён яго ствараў, трэніраваў людзей, вучыў. Цяпер мы маем 15 дзейных гульцоў асноўнага складу».

У калоніі можна стаць сапраўдным спартсменам.